

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE I UPOMINAWCZE

PRZEPISY WSPÓLNE

- ✘ Postępowanie nakazowe i upominawcze to jedne z postępowań odrębnych, w których wydaje się nakazy zapłaty.
- ✘ Pierwszy etap tych postępowań nie ma charakteru kontradiktoryjnego!
- ✘ Nakaz zapłaty=orzeczenie
- ✘ Postępowanie procesowe – pismem wszczynającym pozew
- ✘ Możliwość nakładania się postępowań, np. postępowanie nakazowe w sprawie objętej zakresem prawa pracy lub postępowanie upominawcze z zakresu prawa pracy
- ✘ Nakaz zapłaty sąd wydaje na posiedzeniu niejawnym.
- ✘ Czynności w sprawie, z wyłączeniem prowadzenia rozprawy i wydania wyroku, może wykonywać referendarz sądowy.

PRZEPISY WSPÓLNE – NAKAZ ZAPŁATY

- ✘ Sąd wydaje nakaz zapłaty, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego albo świadczenia innych rzeczy zamiennych, a w innych przypadkach - jeżeli przepis szczególny tak stanowi (art. 480¹ § 1 KPC).
- ✘ W nakazie zapłaty sąd nakazuje pozwanemu, aby w terminie oznaczonym w nakazie zaspokoił roszczenie w całości wraz z kosztami albo wniósł środek zaskarżenia (art. 480² § 1 KPC).
- ✘ Długość terminu określona została w art. 480² § 2 KPC, w zależności od miejsca, gdzie ma być doręczony nakaz zapłaty.

PRZEPISY WSPÓLNE – NAKAZ ZAPŁATY

- ✘ W piśmie zawierającym środek zaskarżenia od nakazu zapłaty pozwany powinien wskazać, czy zaskarża nakaz w całości czy w części oraz przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.
- ✘ Sąd odrzuci środek zaskarżenia:
 - niedopuszczalny,
 - spóźniony,
 - nieopłacony,
 - dotknięty brakami, których nie usunięto mimo wezwania.

PRZEPISY WSPÓLNE – NAKAZ ZAPŁATY

- ✘ Nakaz zapłaty doręcza się stronom. Pozwanemu nakaz zapłaty doręcza się z odpisem pozwu, z odpisami załączników do pozwu oraz pouczeniem o terminie i sposobie zaskarżenia nakazu oraz skutkach jego niezaskarżenia.
- ✘ Nakaz, od którego nie wniesiono środka zaskarżenia, **ma skutki prawomocnego wyroku!**

PRZEPISY WSPÓLNE – NAKAZ ZAPŁATY

- ✘ Zgodnie z art. 183⁸ § 3 KPC przepisów umożliwiających skierowanie stron do mediacji na każdym etapie postępowania nie stosuje się w sprawach rozpoznawanych w postępowaniach upominawczym oraz nakazowym, chyba że doszło do skutecznego wniesienia zarzutów.
- ✘ Ponadto w myśl art. 1120 KPC powód, który nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w RP lub w innym państwie członkowskim UE nie ma obowiązku złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, jeśli sprawa jest rozpoznawana w postępowaniu nakazowym lub upominawczym.

PRZEPISY WSPÓLNE – UCHYLENIE NAKAZU ZAPŁATY

- ✘ Sąd z urzędu uchyla nakaz zapłaty i wydaje odpowiednie postanowienie, jeżeli po jego wydaniu okaże się, że pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej, zdolności procesowej albo organu powołanego do jego reprezentowania, a braki te nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie zgodnie z przepisami KPC.
- ✘ Po utracie mocy lub uchyleniu nakazu zapłaty albo w przypadku braku podstaw do jego wydania sąd rozpoznaje sprawę według przepisów ogólnych, lub w postępowaniu odrębnym właściwym dla danej sprawy, chyba że przepisy szczególne przewidują inny skutek, w szczególności umorzenie postępowania.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE

Ma charakter **fakultatywny** (nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydaje się na wniosek powoda zgłoszony w pozwie).

Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym może zostać wydany jedynie wówczas, gdy istnieją podstawy do jego wydania poparte odpowiednimi dokumentami!

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - PODSTAWY

!Art. 480¹ § 1. Sąd wydaje nakaz zapłaty, jeżeli powód dochodzi roszczenia pieniężnego albo świadczenia innych rzeczy zamiennych...!

Art. 485 § 1. Sąd wydaje nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, jeżeli fakty uzasadniające dochodzone roszczenie są udowodnione dołączonym do pozwu:

- 1) dokumentem urzędowym;
- 2) zaakceptowanym przez dłużnika rachunkiem;
- 3) wezwaniem dłużnika do zapłaty i pisemnym oświadczeniem dłużnika o uznaniu długu.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - PODSTAWY

Dokument urzędowy

Art. 244 KPC

§ 1. Dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do dokumentów urzędowych sporządzonych przez podmioty, inne niż wymienione w § 1, w zakresie zleconych im przez ustawę zadań z dziedziny administracji publicznej.

Przykłady: Orzeczenia sądowe, decyzje administracyjne, protokoły sądowe

Sporne w doktrynie, czy na podstawie aktu notarialnego może zostać wydany nakaz zapłaty? -> por. art. 2 Prawa o notariacie oraz orzeczenie na końcu.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - PODSTAWY

Zaakceptowany przez dłużnika rachunek

- ✘ Rachunek – każdy dokument rozliczeniowy
- ✘ Nie każda faktura stanowi przejaw zaakceptowanego przez dłużnika rachunku, a tylko taka, która została przez niego podpisana lub akceptacja wynika z innego odrębnego dokumentu. Zaakceptowaniem faktury nie jest pokwitowanie odbioru przesyłki.
- ✘ Przez akceptację rachunku powinno się rozumieć potwierdzenie przez dłużnika stwierdzonego w ramach tego rachunku zobowiązania co następuje przez złożenie podpisu dłużnika na rachunku lub na innym dokumencie.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - PODSTAWY

§ 2. Sąd wydaje również nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksła lub czeku należycie wypełnionego, których prawdziwość i treść nie nasuwają wątpliwości. W przypadku przejścia na powoda praw z weksła lub czeku, do wydania nakazu niezbędne jest również przedstawienie dokumentów uzasadniających roszczenie, o ile przejście tych praw na powoda nie wynika bezpośrednio z weksła lub czeku. Jeżeli dłużnikiem jest konsument, niezbędne jest przedstawienie wraz z pozwem umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem, wraz z deklaracją wekslową i załącznikami. W treści pozwu skierowanego przeciwko osobie fizycznej zamieszcza się oświadczenie o tym, czy roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - PODSTAWY

§ 2¹. Sąd wydaje nakaz zapłaty na podstawie dołączonej do pozwu umowy, dowodu spełnienia wzajemnego świadczenia niepieniężnego, dowodu doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, jeżeli powód dochodzi należności zapłaty świadczenia pieniężnego w rozumieniu art. 4 pkt 1a ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, odsetek w transakcjach handlowych określonych w tej ustawie lub rekompensaty, o której mowa w art. 10 ust. 1 tej ustawy, oraz na podstawie dokumentów potwierdzających poniesienie kosztów odzyskiwania należności, jeżeli powód dochodzi również zwrotu kosztów, o których mowa w art. 10 ust. 2 tej ustawy.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - PODSTAWY

§ 4. Jeżeli nie dołączono **oryginału weksla lub czeku** lub w treści pozwu nie zamieszczono oświadczenia, o którym mowa w § 2 zdanie czwarte, przewodniczący wzywa powoda do ich złożenia pod rygorem zwrotu pozwu na podstawie art. 130.

§ 5. Sąd może skazać na grzywnę powoda, jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika, który w złej wierze lub wskutek niezachowania należytej staranności złożył niezgodne z prawdą oświadczenie, o którym mowa w § 2 zdanie czwarte, że roszczenie dochodzone pozwem nie powstało w związku z umową zawartą z konsumentem.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - ZARZUTY

Zarzuty są środkiem odwoławczym od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W piśmie zawierającym zarzuty pozwany powinien wskazać czy nakaz zaskarża w całości, czy w części oraz przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty zgłosić należy przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, a także wymienić fakty, z których wywodzi swe żądania i dowody na potwierdzenie każdego z nich.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - ZARZUTY

W postępowaniu po wniesieniu zarzutów:

- 1) nie stosuje się przepisów art. 194–196 i 198 KPC;
- 2) powództwo wzajemne jest niedopuszczalne;
- 3) nie można występować z nowymi roszczeniami zamiast lub obok dotychczasowych; jednakże w przypadku zmiany okoliczności powód może żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego równowartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenie powtarzające się może nadto rozszerzyć powództwo o świadczenia za kolejne okresy.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - ZARZUTY

Jeśli zachodzą podstawy do odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, sąd z urzędu postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i wydaje odpowiednie rozstrzygnięcie. W innych przypadkach sąd wydaje wyrok, którym w całości lub w części utrzymuje nakaz zapłaty w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu.

Zarzuty od nakazu zapłaty w pierwszej kolejności bada się pod względem formalnym.

POSTĘPOWANIE NAKAZOWE - ZARZUTY

W razie niewniesienia zarzutów lub wniesienia ich jedynie co do części orzeczenia, nakaz zapłaty w części niezaskarżonej, ma skutki prawomocnego wyroku.

Natomiast prawidłowe wniesienie zarzutów powoduje, że przewodniczący wyznacza rozprawę i zarządzania doręczenie ich powodowi.

W razie cofnięcia zarzutów sąd stwierdza postanowieniem, że nakaz pozostaje w mocy. Art. 203 § 3 KPC stosuje się odpowiednio.

W przypadku, gdy okoliczności sprawy wskazują, że cofnięcie pozwu, zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia są sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, albo zmierzają do obejścia prawa, sąd może uznać cofnięcie zarzutów za niedopuszczalne (zob. art. 203 § 4 KPC).

RODZAJE ORZECZEŃ WYDANYCH W RAZIE WNIESIENIA ZARZUTÓW, PO PRZEPROWADZENIU ROZPRAWY

Negatywne:

- 1) Postanowienie uchylające nakaz zapłaty i odrzucające pozew,
- 2) Postanowienie uchylające nakaz zapłaty i umarzające postępowanie,
- 3) Wyrok uchylający nakaz zapłaty i oddalający powództwo.

Pozytywne:

- 1) Wyrok utrzymujący w mocy nakaz zapłaty w całości lub w części.

Sąd odrzuca zarzuty:

- 1) Wniesione po upływie terminu,
- 2) Nieopłacone,
- 3) Z innych przyczyn niedopuszczalne,
- 4) Których braków pozwany nie usunął w terminie.

NAKAZ ZAPŁATY JAKO TYTUŁ ZABEZPIECZENIA/EGZEKUCYJNY

Nakaz zapłaty w chwili wydania stanowi tytuł zabezpieczenia, aż do momentu jego uprawomocnienia lub uchylecia i jest on wykonalny bez nadawania mu klauzuli wykonalności.

Nakaz zapłaty wydany na podstawie weksla lub czeku staje się natychmiast wykonalny po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia -> na podstawie art. 777 § 1 KPC jest tytułem egzekucyjnym nawet bez względu na prawomocność.

W razie wniesienia zarzutów sąd może jednak na wniosek pozwanego wstrzymać wykonanie nakazu.

POSTĘPOWANIE UPOMINAWCZE

Ma charakter **obligatoryjny!**

Sąd wydaje nakaz zapłaty, jeżeli:

- powód dochodzi roszczenia pieniężnego,
- świadczenia innych rzeczy zamiennych,
- w innych przypadkach – jeżeli przepis szczególny tak stanowi.

POSTĘPOWANIE UPOMINAWCZE

Odmienne niż ma to miejsce w postępowaniu nakazowym, przepis art. 499 § 1 KPC określa przesłanki, kiedy nakaz zapłaty nie może zostać wydany. Ma to miejsce, gdy:

- 1) roszczenie jest oczywiście bezzasadne;
- 2) twierdzenia co do faktów budzą wątpliwość;
- 3) zaspokojenie roszczenia zależy od świadczenia wzajemnego.

Jeśli nie ma podstaw do wydania nakazu zapłaty, sprawa rozpoznawana jest w postępowaniu zwykłym. Jeśli sprawa ma być rozpoznana przy zastosowaniu przepisów innego obligatoryjnego postępowania odrębnego, to dalsze postępowanie prowadzi się stosując odpowiednie przepisy.

SPRZECIW I POSTĘPOWANIE PO JEGO WNIESIENIU

Środkiem odwoławczym od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym jest sprzeciw.

Nakaz zapłaty traci moc w części zaskarżonej sprzeciwem!

Sprzeciw jednego tylko ze współpozwanym o to samo roszczenie oraz co do jednego lub niektórych uwzględnionych roszczeń powoduje utratę mocy nakazu jedynie co do nich.

Na wniosek strony sąd wydaje postanowienie stwierdzające utratę mocy nakazu zapłaty w całości lub części.

Sprzeciw od nakazu zapłaty należy zbadać w pierwszej kolejności pod względem formalnym!

ORZECZNICTWO

Sędzia, który brał udział w wydaniu nakazu zapłaty, nie jest wyłączony z mocy samej ustawy od rozpoznania zarzutów od tego nakazu (art. 48 § 1 pkt 5 KPC) (uchwała SN z 18.3.2005 r., III CZP 97/04)

ORZECZNICTWO

Upoważnienie powoda przez pozwanego do wystawiania faktur VAT bez podpisu może być traktowane jako zaakceptowanie przez dłużnika rachunku uzasadniające wydanie przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 485 § 1 pkt 2 KPC) (wyrok SN z 23.2.2006 r., II CSK 131/05)

ORZECZNICTWO

Akty i inne dokumenty notarialne są dokumentami urzędowymi w rozumieniu przepisów KPC o dokumentach urzędowych. Akt notarialny należy zaliczyć do dokumentów konstytutywnych, a nie sprawozdawczych, bowiem taki akt określoną czynność prawną ucieleśnia i wyraża (postanowienie SN 28.6.2000 r., IV CKN 1083/00).